

graiurile daco-române, se pare că nu mai există păreri divergente între fonologi și dialectologi. Toți recunosc direct sau indirect existența acestei corelații. Cît privește însă situația din limba literară, părerile diferă¹. Existența corelației de timbru în graiurile moldovenești este afirmată și de R. Jakobson: „Numai grupa română, insula extremă de răsărit a lumii romane, cunoaște corelația de timbru a consoanelor”. Și mai departe: „Corelația de timbru, specifică graiurilor moldovenești..., nu este cunoscută limbii române literare”².

3.3.1. Inventarul fonemelor consonantice ale interdialektului cercetat este un compromis între sistemul graiului local și cel al limbii literare. Seriei consoanelor labiale dure i se opune seria labialelor palatalizate *p', b', f', v, m*. Din fenomenul moldovenesc al transformării labialelor palatalizate în consoane cu alt loc de articulare am notat relativ puține exemple: *kiwâ* (rom. lit. *piuă*), *kopkilă*, *stropčești* 'stropești', *plkišk* 'pișc', *čipaii* 'pipăie', *čisază* 'visează', *šerb'ințală* 'fierbințală'. După *m* am notat uneori apariția lui *n* epentetic: *amnițală* 'amețală', *mniři* 'mire', *mnew* 'meu', *mneri* 'miere', *mneluț* 'mieluț'.

3.3.2. Consoanele /s, z, ț, ɟ, ș, ž/ sînt, în general, dure, fără corespondente palatalizate, iar palatalizatele *š, ž* apar ca variante facultative ale consoanelor *č, ġ*: *faši* || *fači*, *merži* || *merči*. Consoanele /č, ġ/, palatale din punct de vedere fonetic, nu au corespondente dure, deci sînt neutre în ceea ce privește timbrul, la fel ca și /h/ care nu are corespondent palatal.

3.3.3. Consoanele dure /t, d, k, g, l, r, n/ au ca perechi palatalizate /t', d', k', ġ, l', r', n'/.

3.3.4. La polonezii trilingvi de la Cacica apare un fenomen fonologic pe care nu l-am notat la românii din localitate: în poziție finală, o consoană sonoră se asurzește, dacă cuvîntul următor nu începe cu o consoană explozivă sau fricativă sonoră. De exemplu: *t'i rok nu sta mult* 'te rog nu sta mult'; *kint o vazut-o* 'cînd a văzut-o'; *hulup o zburat* 'porumbelul a zburat'. Și acesta este un caz de subdiferențiere a fonemelor.

3.4. În timp ce în cazul sistemului secundar ucrainean, polonezii de la Cacica întîlnesc categorii gramaticale identice cu cele din sistemul primar, în cazul limbii române ei au de a face cu o structură gramaticală total diferită.

Spre deosebire de cele două sisteme slave cu o flexiune nominală foarte bogată, sistemul limbii române are o declinare cu mult mai redusă. Aici, ca și în alte limbi romanice, cel mai bogat este sistemul declinării pronumelui personal, care în limba română se caracterizează în plus prin folosirea specifică a formelor neaccentuate ale pronumelui. Ele, în unele cazuri, repetă complementul direct sau indirect. În sistemul românesc apare de asemenea categoria articolului hotărît și nehotărît, străină ambelor sisteme slave. În domeniul conjugării, sistemul românesc are, spre deosebire de cele două sisteme slave, categoria modului conjunctiv. Nu cunoaște categoria aspectului specifică limbilor, slave, dar are, în schimb, două forme diferite de trecut — imperfectul și perfectul compus.

¹ T. Teahă, *Graiul din Valea Crișului Negru*, București, 1961, p. 79.

² R. Jakobson, *К характеристике евразийского языкового союза*, in *Selected Writings*, I, S. Gravenhage-Mouton, 1962, p. 169 ș. u.